

Ernest Hemingway: Stařec a moře

...

„Jen klid a sílu, dědku!“ povzbudil se nahlas.

Při příštím okruhu se rybě vynořil hřbet, ale bylo to trochu příliš daleko od člunu. Při následujícím okruhu byla stále ještě příliš daleko, ale vynořovala se víc z vody, a stařec si byl jist, že když ještě o něco zkrátí šňůru, dostane ji po bok loďky.

Už dávno předtím si připravil harpunu, její lehké lanko bylo svinuto v kulatém košíku a na konci přivázáno k ouvazníku na přídí.

Ryba se teď ve svém kroužení blížila, vypadala klidně a krásně a jenom veliká ocasní ploutev se jí pohybovala. Stařec vši silou zatáhl, aby ji dostal blíž. Na kratičký okamžik se ryba naklonila trochu na bok. Pak vyrovnala a pustila se do dalšího okruhu.

„Pohnul jsem s ní,“ řekl si stařec nahlas. „Přece jsem s ní pohnul!“

...

Ernest Hemingway: Komu zvoní hrana

Úvodní motto: „Žádný člověk není ostrov sám pro sebe: ... smrtí každého člověka je mne méně, neboť jsem část lidstva. A proto se nikdy nedávej ptát, komu zvoní hrana. Zvoní tobě.“

...

Přemýšlet o Marii k ničemu nepovede. Snaž se věřit tomu, co jsi jí řekl. To bude nejlepší. A kdo říká, že to není pravda? Ty ne. Neříkáš to, stejně jako neřekneš, že se nestalo to, co se stalo. Drž se toho, nač teď věříš. Nestávej se cynikem. Máš času namále a právě jsi ji poslal pryč. Každý dělá, co může. Pro sebe nemůžeš udělat nic, ale třeba můžeš udělat něco pro někoho jiného. Nu, prožili jsme si celé své štěstí ve čtyřech dnech. Ani ne ve čtyřech dnech. Bylo už odpoledne, když jsem tam přišel, a dnes se už nedočkáš poledne. To dává dohromady ani ne celé tři dny a tři noci.

...

Robert Jordan je viděl tam na stráni, teď už blízko u sebe, a dole viděl silnici a most a pod mostem dlouhé řady vozidel. Byl teď naprosto soustředěný a jaksepatří dlouho si všechno prohlížel. Pak zvedl oči k obloze. Pluly po ní veliké bílé mraky. Dotkl se dlaní jehličí, na němž spočíval, a dotkl se kůry borového kmene, za kterým ležel.

...

John Steinbeck: O myších a lidech

...

„My budem mít malý hospodářstvíčko,“ vedl Lennie dál svou. „Budem mít domeček a kousek pole s vojtěškou, a ta vojtěška bude pro králíky, a já vezmu pytel a nacpu ho plnej vojtěškou a pak ho vodnesu těm králíkům.“

„A co jste se tak zfamfrněl do králíků?“

Lennieho to stálo pořádné zamyšlení, aby se dobral nějakého závěru. Začal se k ní opatrně přitahovat, až byl těsně u ní. „Já se rád mazlím s hezkejma věcmi. Jednou jsem viděl na trhu tyhlety králíky s dlouhou srstí. To vám byla krása! Když nemám nic lepšího, tak se někdy mazlím i s myšma.“

...

Theodore Dreiser: Americká tragédie

...

A pak byli opět na vodě – asi pět set stop od břehu, zatím co Clyde si nesmyslně pohrával s tvrdým a těžkým, i když malým fotoaparátem, který teď držel v ruce, a člun plul blíž k středu. A tam se pak ustrašeně rozhlížel kolem. Neboť teď – právě teď nastal proti jeho vůli onen okamžik, kterému se dlouho vyhýbal – který je však jeho pánem. Na břehu žádný hlas, postava ani zvuk. Žádná cesta, chatrč ani dým! A nastal okamžik, který sám sobě přichystal nebo který pro něj něco přichystalo a jenž teď rozhodne o jeho osudu! Okamžik činu – okamžik vyvrcholení! Teď je třeba jen se rychle a divoce přitočit na tu nebo onu stranu – vyskočit – vzepřít se o levý nebo pravý bok a převrhnout loďku; a kdyby se mu to nepodařilo, musí loďku rychle rozhoupat, a kdyby měla Roberta příliš mnoho námitek, musí ji udeřit aparátem nebo veslem. Dokáže to – dokáže to – rychle a prostě, jen kdyby měl teď dost duchapřítomnosti a odvahy, a pak rychle odplave za svou svobodou – za úspěchem – samozřejmě – za Sondrou a štěstím – za novým, velkolepějším, krásnějším životem, než jaký kdy poznal.

...

Franz Kafka: Proces

...
V předvečer jeho jedenatřicátých narozenin – bylo asi 9 hodin večer, doba, kdy ulice ztichly – přišli ke K. do bytu dva páni. V šosatých kabátech, bledí a otylí, s cylindry, jež byly jako přirostlé k hlavě. U dveří bytu obřadně rokovali o tom, který z nich má vejít první, a ještě obřadněji si počínali přede dveřmi pokoje. Ačkoli návštěva nebyla předem hlášena, seděl K., rovněž v černém, na židli poblíž dveří, seděl, jako když očekáváme hosty, a pomalu si natahoval nové rukavice, které mu těsně obepínaly prsty. Ihned vstal a zadíval se zvědavě na pány. „Vás tedy určili pro mne?“ ptal se. Pánové přikývli...

...
K. si těch řečí sotva všímal, nezáleželo mu zvláště na právu, aby mohl volně nakládat se svými věcmi, pokud takové právo ještě vůbec má, daleko důležitější mu bylo, aby si zjednal jasno o své situaci – dokud však tu ti lidé byli, nemohl ani přemýšlet, druhý hlídač – ti dva mohli být jenom hlídači – stále do něho téměř přátelsky strkal břichem -, když se však K. podíval vzhůru, uviděl obličej, který se vůbec nehodil k tomu tlustému tělu, suchý, kostnatý obličej se silným, na stranu zahnutým nosem, a ten obličej se přes jeho hlavu dorozumíval s druhým hlídačem. Co je to jen za lidi? O čem to mluví? Od jakého úřadu jsou? K. přece žije v právním státě, všude je klid a mír, všechny zákony po právu platí, kdo se opovazuje přepadnout ho v jeho bytě?

Romain Rolland: Petr a Lucie

...
Když tak jednou v polovici března vyšli od večere, uslyšeli signály leteckého poplachu. Uchýlili se jako před náhlým lijákem do nejbližšího krytu a chvíli se bavili pozorováním svých náhodných sousedů. Protože však nebezpečí se zdálo ještě daleko nebo snad již zažehnáno, třebaže nic neoznamovalo konec poplachu, Petr a Lucie se vydali, vesele žvatlajíce, zase na cestu, neboť se nechtěli vrátit domů příliš pozdě. Šli starou, tmavou a úzkou uličkou nedaleko sv. Sulpicia. Zrovna prošli kolem fiakru, stojícího před širokými vraty; kůň i kočí spali. Sotva ušli dvacet kroků, po protějším chodníku, všechno kolem nich se náhle zatřáso: oslňující rudý záblesk, rachotivé hromové zadunění, déšť vytrhaných prejzů a rozbitých oken. Ve výklenku domu, který v těch místech prudce vybíhal do uličky, přitiskli se ke zdi a jejich těla se křečovitě objala. V záři tohoto záblesku uviděli ve svých očích lásku i hrůzu.

Erich Maria Remarque: Na západní frontě klid

...
Náš vojenský výcvik trval deset neděl a ovlivnil nás pronikavěji než deset let školní docházky. Naučili jsme se, že vyleštěný knoflík je důležitější než čtyři svazky Schopenhauera. Poznali jsme, napřed s údivem, pak rozhořčeně a nakonec lhostejně, že na vojně zřejmě nerozhoduje duch, nýbrž kartáč na boty, nikoliv myšlenka, nýbrž systém, nikoliv svoboda, nýbrž dril. Šli jsme na vojnu s nadšením a dobrou vůlí; ale udělali všecko, aby to z nás vytloukli. Po třech týdnech nám už nebylo nepochopitelné, že oprýmkovaný listonoš má nad námi větší moc, než dosud měli naši rodiče, naši učitelé a všechny kulturní kruhy od Platóna po Goetha dohromady. Svými mladými bystrými očima jsme viděli, že klasický pojem vlasti hlásaný našimi učiteli, se zde zatím realizuje tím, že musíme se vzdát své individuality do takové míry, jakou by se nikdo neodvážil chtít po nejpodřadnějším sluhovi. Salutovat, stát v pozoru, parádemarš, k počtě zbraň, vlevo v bok, vpravo v bok, srážet kufry, nadávání a tisíc šikan; představovali jsme si úkoly jinak a zjistili jsme, že nás k hrdinství připravují jako cirkusové koně. Ale brzo jsme si na to zvykli. Dokonce jsme pochopili, že část těch věcí je nutná, ostatek však že je naprosto zbytečný.

...
Nezhroutili jsme se, přizpůsobili jsme se; našich dvacet let, naše mládí, které nám mnohé jiné ztěžovalo, nám při tom pomohlo. Nejdůležitější však bylo, že se v nás probudil pocit sounáležitosti, soudržnosti, který se pak na frontě vystupňoval v to nejlepší, co válka přinesla: v kamarádství!

...
Padl v září 1918, jednoho dne, kdy po celé frontě bylo tak pokojně a tiše, že se zpráva z bojiště omezila na jedinou větu: Na západní frontě klid ...

Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ

...

Tu se objevila liška.

„Dobrý den,“ řekla.

„Dobrý den,“ zdvořile odpověděl malý princ. Obrátil se, ale nic neviděl.

„Jsem tady, pod jabloní ...“ řekl ten hlas.

„Kdo jsi?“ zeptal se malý princ. „Jsi moc hezká ...“

„Jsem liška,“ řekla liška.

„Pojď si se mnou hrát,“ navrhl jí malý princ. „Jsem tak smutný ...“

„Nemohu si s tebou hrát,“ namítla liška. „Nejsem ochočena.“

„Ó, promiň,“ řekl malý princ.

Chvilí přemýšlel a pak dodal:

„Co to znamená ochočit?“

„Ty nejsi zdejší,“ řekla liška, „co tu hledáš?“

„Hledám lidi,“ odvětil malý princ. „Co to znamená ochočit?“

...

James Joyce: Odysseus

...

Jaký skutek vykonal Bloom, když došli k svému cíli?

Na domovních schodech číslo 4 nestejných, shodných a různých domů v Eccles Street číslo 7 vsunul mechanicky ruku do zadní kapsy v kalhotách, aby vytáhl klíč od domovních dveří.

Byl tam.

Byl ve stejné kapse v kalhotách, které měl na sobě předčerejšího dne.

Proč byl dvojnásob rozhořčen?

Protože jej zapomněl a protože si vzpomněl, že si dvakrát připomenul, že jej nesmí zapomenout.

Jaké zbývaly možnosti této dvojici, z nichž jeden schválně a druhý ze zapomnětlivosti byl bez klíče?

Vejít či nevejít. Klepat či neklepat.

Jak se Bloom rozhodl?

Pro lest. Postavil nohu na nízkou zeď, vyšplhal se na mříž před dvorem, vtlačil si klobouk na hlavu, chytil se na dvou místech spojených příček v nižší části mříže, spouštěl postupně tělo, vždy o pět stop a devět a půl palce, až byl dvě stopy a deset palců nad dlážděním dvora, a potom popřál svému tělu volného pohybu v prostoru, pustiv se mříže a skrčiv se, připravuje se na náraz při pádu.

...

George Bernard Shaw: Pygmalion

...

HIGGINS Odříkejte abecedu.

LÍZA Abecedu já umím. Si myslíte, že neumím nic? Nemusíte mi mučit jako nějakýho haranta.

HIGGINS (*zahřmí*) Odříkejte abecedu!

PICKERING Poslechněte, slečno Doolittlová. Hned pochopíte proč. Udělejte, co vám říká, a nechte ho, ať vás učí po svém.

LÍZA Dyž teda myslíte – É, boé, coé, doé –

HIGGINS (*zařve jako poraněný lev*) Dost! Slyšel jste, Pickeringu? Kvůli tomu přispíváme na základní školní vzdělání. Tohle nešťastné stvoření zavřeli devět let do školy na naše útraty, aby je naučili mluvit a číst jazyk Shakespeara a Milтона. A výsledek je é, boé, coé. (*k Líze*) Á, bé, cé, dé.

LÍZA (téměř v slzách) Dyž to říkám. É, boé, coé –

HIGGINS Dost! Řekněte láhev vína.

LÍZA Léefina.

...

LÍZA Já vím, a také mu to nevyčítám. On za to přece nemůže. Ale vy nevíte, co to pro mne znamenalo, že vy jste nic takového nikdy nedělal. Řekněte mi upřímně, že když dáme stranou všechno, co se každý může naučit, jako je například, jak se oblékat a jak správně mluvit a tak dále, rozdíl mezi dámou a pouliční květinářkou není v tom, že se každá chová jinak, ale v tom, že lidé se ke každé z nich chovají jinak. A já zůstanu pro profesora Higgina vždycky pouliční květinářkou, protože on se tak ke mně chová a vždycky se tak chovat bude.

...

Heinrich Mann: Profesor Neřád

...

Pěra škrabala; nečinně sedící profesor Neřád hleděl přes schýlené šije do prázdna. Den byl dobrý, když „někoho dopadl“, zejména, když to byl někdo, kdo ho nazval „jeho jménem“. Potom byl dobrý celý rok. Bohužel, již plné dva roky se mu nepodařilo ani jediného ze záludných pokřikovačů „dopadnout“. To byly špatné roky. Rok byl špatný nebo dobrý podle toho, mohl-li jich Neřád několik „dopadnout“ nebo nemohl-li jim nic „dokázat“.

Neřád, který věděl, že žáci k němu za zády chovají zášť, že ho podvádějí a nenávidí, jednal s nimi jako se zapřísáhlými nepřáteli, jež nemohl dost „zkoupat“ a oddálit od „cíle třídy“. Protože strávil celý život ve školách, nebylo mu dopřáno hledět na chlapce a na jejich věci ze zorného úhlu zkušeného člověka.

...

Henri Barbusse: Oheň

...

Nejdřív jsme kopali díru pro podkop. Dal jsem se do toho. Protože jsem udělal víc než ostatní, dostal jsem se dopředu. Ostatní rozšiřovali a upevňovali podkop vzadu. Ale najednou narazím na hromadu trámů: zřejmě jsem padl na starý zasypaný zákop. Byl zasypaný jen napůl a zbyla tam ještě prázdná místa. Jak jsem vyprošťoval jednotlivé kusy dřeva z té zmeti před sebou, vidím uprostřed něco jako veliký pytel hlíny, postavený na výšku; nahoře na něm něco viselo.

Najednou povolí jeden trámek a ten divný pytel na mne spadne a tlačí mě k zemi. Byl jsem jako zaklíněn a ke všemu mi ještě mrtvolný zápach vnikal do krku... Nahoře na tom balíku byla hlava a to, co viselo, to byly vlasy.

...

Marcel Proust: Hledání ztraceného času

...

Swann rozhodně trpěl tím, jak s ním teď Odette jedná, lhostejně, roztržitě, podrážděně; ale neznal své utrpení; Odette vůči němu ochladla, postupně, den po dni, proto by byl mohl změřit hloubku změny, která se s ní stala, jen tenkrát, kdyby si proti dnešnímu obrazu postavil obraz Odette, jaká byla na začátku. Tato změna, to byla jeho hluboká, tajná rána, která ho pálila dnem i nocí, a jakmile cítil, že jeho myšlenky procházejí příliš blízko ní, rychle je obrátil na jinou stranu z obavy, že by příliš trpěl. Říkal si sice abstraktně: „Byl čas, kdy mě Odette víc milovala,“ ale nikdy o tom čase znovu neuvažoval.

...

Isaak Babel: Rudá jízda

...

A velitel eskadrony nám ukázal čtyři tečky na nebi, čtyři bombardéry, plující daleko za zářivými labutími oblaky. Byly to veliké pancéřové stroje z letecké eskadry majora Faunt le Roy. „Na koně,“ vykřikl četari, když je uviděli, a klusem odvedli eskadronu k lesu. Trunov ale se svou eskadronou nejel. Zůstal u staniční budovy, přitiskl se ke zdi a ztichl. Andrjuška Vosmiletov a dva kulometčíci, dva bosí mládenci v malinových jezdeckých kalhotách, stáli znepokojeně vedle něho.

„Koukejte sebou hodit, mládenci,“ řekl jim Trunov a krev mu počala prchat z obličeje, „tady vám dám hlášení pro Pugačova...“

...